

Vyučování bylo přísně zakázáno!

Něco tak samozřejmého, co každodenně bezmyšlenkovitě bereme v úvahu. V podvědomí máme zafixováno, že prostě JE. Vzdělání, byť minimální, součást každého z nás. Jak by svět vypadal bez vzdělání? Tato představa nás pravděpodobně nikdy nezaměstnávala. Proč také? Možná naše ucho někdy zaslechlo, že kdysi dávno existoval jakýsi Komenský a Marie Terezie. Fakt, který dějinám nevytrhneme, ani kdybychom chtěli. Žijeme v přítomnosti. Tady a teď. Poslat dík daleko za sebe do minulosti všem, kteří za to naše dnešní vzdělávání statečně bojovali. Poskládat tyto bytosti jako skládku o tisících kouscích do jednoho celku. I za druhé světové války, kdy naše země sužovala bezmoc pomoci těm, kteří to potřebovali, neboť nacistické zrůdy by potrestaly hůře nás než ty, které mínily a kterým jsme my pomohli, existovali hrdinové, kteří se nebáli postavit se tváří v tvář a do očí se vysmívat oněm ohyzným zrůdám. Takoví, co židovským dětem nezřídka odtrhnutým od svých vlastních rodičů, zprostředkovali to, co pro ostatní jejich vrstevníky bylo každodenní rutinou.

Dávno? Nedávno? Naše generace školou povinná zanořená až po uši do školního stereotypu se těžko vžije do situace, jakou před několika desítkami let zažívali naši vrstevníci židovského vyznání. Normální holky a kluci řešící své obvyklé starosti se ze dne na den dozvědí, že odchází pryč. Do Terezína, do židovského ghetta. Mnohdy bez rodičů, bez známých. Strach, co se stane za pár minut. To přece není život...

Nacistické stvůry snad neměly ani kousek srdce. Nestačilo jim, že zavírají slušné občany tam, odkud není cesty zpět, aniž by to nebylo ani trochu podezřelé. Musely jim ještě všechno zakázat! Všechno...

Židovské děti se chtě nechtě musely vzdát i své školy a jakéhokoli jiného vzdělávání. *„Je mi jedno, že jsi prvňáček nebo maturant. Jsi Žid! A tady máš konečně se vším utrum! Porušíš-li, co ti nařizují, moc dobře víš, co tě čeká.“* Tato slova slýchávali školáci ze všech stran čím dál častěji. Chudáci vyděšené malé děti, kterým se to všechno motalo páté přes deváté! Už pomalu nevěděly, jak se jmenují. Musely se naučit žít bez rodičů. A... dnes se nám to bude zdát jako přitažené za vlasy, ale všichni školáci po vzdělání přímo toužili. Prahli po tom, co ztratili.

Při tajných schůzkách holek a kluků, dívek a chlapců v zatemněné místnosti začínali děti i mladí poznávat kouzlo vzdělání. Potichu jako myšky sedávali v kroužku a se zájmem poslouchali vše, co jim nejstarší z nich sděloval. Nabíjeli se novými vědomostmi. Chtěli se učit. Uvědomovali si, že v normálním životě tam venku by si vzdělání nikdy nevážili tolik jako tady. Byli odstrčení od světa. Milovali chvíle, kdy se jim hlavičky plnily novými krásami vědění. Zbožňovali svého učitele. Viseli mu na rtech. Ten, co mladé učil, moc dobře znal Němce a jejich tresty. Učil i za cenu toho, že ho přistihnou. Vzdoroval nacistickým bestiím. Dokázal se vcítit do situace oněch dětí a mladých lidí, kterým tyto bestie zakázaly učení mezi svými „normálními“ spolužáky. Děti se tu musí za každou cenu cítit neobyčejně obyčejně a nutně nemůžeme dopustit, aby někdy v budoucnu, až skončí válka, vstoupily do života bez

vzdělání. Nesmí se lišit od svých vrstevníků, pak možná jednou vytěsni z paměti hroživé temné období, které do našich dějin vnášelo jen černočernou tmu.

Když se dnes zeptáme školáka, jak moc rád chodí do školy, jeho nadšení jistě nebude nijak valné. Prostě tam musí. Dospěláci mu vlévají už od malička do hlavičky rozumy, jak moc je vzdělání důležité a hlavně krásné. Obvykle to ale školákům nějakých pár let trvá, než začnou milovat moudrost. Učit se ze svých chyb a s radostí poznávat další a další zákoutí vědění. To je ta hodnota, která si zaslouží porušování i těch nejpřísnějších zákazů.